

Nemecko: Zápas malých fariem o prežitie

Ide o demonštrácie proti legislatíve, ktorú nemecká vláda prijala na začiatku septembra – tá okrem iného zahŕňa obmedzenie používania pesticídov či vyššie nároky na dobré životné podmienky zvierat. Mnohí poľnohospodári považujú náklady súvisiace s týmito novými opatreniami za existenciálnu hrozbu – zvlášť v prípade malých fariem.



ilustračné foto

V Nemecku pracuje polovica všetkých poľnohospodárov na čiastočný úväzok. Na juhu krajiny sú to dokonca dve tretiny. Poľnohospodárstvo teda nie je pre týchto poľnohospodárov jediným zdrojom príjmu – ten je generovaný vo väčšej miere v iných ako poľnohospodárskych zamestnaniach. Títo poľnohospodári na čiastočný úväzok sa aj napriek náročnosti súčasných politických a ekonomických podmienok nechcú poľnohospodárskeho podnikania vzdať. Je to však pre nich čoraz náročnejšie.

Zmeny neprajú malým

Agrárny balík – súbor poľnohospodárskych a environmentálnych opatrení – ktoré vláda v septembri schválila, zasiahne totiž v najväčšej miere práve malé farmy. Obmedzenia, ktoré zahŕňa, sa týkajú pesticídov, používania hnojív, zákazu glyfosátu od roku 2023 alebo tiež dobrých životných podmienok zvierat. Spomenúť možno aj klimatický balík či zníženie priamych platieb. Malí farmári jednoducho nemajú dostatok zdrojov, aby mohli novými investíciami prispôbiť svoju produkciu zmeneným podmienkam – a tie sa neustále sprísňujú.

Nemeckých poľnohospodárov na čiastočný úväzok je viac ako tých na plný – konkrétne 52; v Bádensku-Württembersku dokonca 63%. Tieto farmy viažu vysoký podiel výrobných faktorov – napríklad v prípade Bádenska-Württemberska 30% ornej pôdy, 35% TTP, 13-15% dojníc a ošipáných a približne 30% pracovnej sily. Celkovo v Nemecku poľnohospodári na čiastočný úväzok obhospodarujú pätinu poľnohospodárskej pôdy a produkujú asi 10% poľnohospodárskych produktov a služieb.

Ďalším aspektom je, že títo poľnohospodári často obhospodarujú plochy v sťažených podmienkach, ktoré neprinášajú vysoké výnosy. Je pre nich preto už aj tak dosť náročné generovať postačujúci príjem. Malé farmy sú tiež zdrojom zamestnanosti vo vidieckych oblastiach a prispievajú k udržaniu osídlenia na vidieku. Sú platcami dane a prispievajú k ekonomickému a sociálnemu rozvoju v krajine.

Polnohospodári na čiastočný úväzok majú oveľa nižší príjem z poľnohospodárskej činnosti ako veľké poľnohospodárske podniky a dotácie tvoria v priemere 90% ich príjmu. Aj napriek tomu sú definovaní ako aktívni a ziskoví.

Čo hrozí?



Neperspektívna budúcnosť - vzhľadom na čoraz striktniejšiu reguláciu - taktiež znižuje pravdepodobnosť, že niektorý z potomkov poľnohospodársky podnik preberie. Mnoho poľnohospodárov preto vníma situáciu tak, že ich generácia je posledná, ktorá sa poľnohospodárstvu venuje.

Riziko zanechania poľnohospodárstva rýchlo rastie - najmä v prípade podnikov v živočíšnej výrobe. Každý rok ukončí v Nemecku svoju činnosť niekoľko tisíc fariem. Za posledných 20 rokov sa ich počet znížil na polovicu. Je to kvôli klesajúcim príjmom a rastúcim nákladom, ale aj kvôli čoraz viac zatažujúcej regulácii.

Zaujímavé je, že politický vývoj odporuje preferenciám nemeckých spotrebiteľov, ktorí si žiadajú zachovanie malého podnikania. Prijímané opatrenia sú tiež v protiklade s politickými vyhláseniami, ktoré tieto opatrenia obhajujú ako napomáhajúce malým farmám.

Najviac ohrozeným odvetvím je živočíšna výroba, ktorá generuje dve tretiny poľnohospodárskych príjmov v Nemecku a v ktorej pôsobí veľa poľnohospodárov na čiastočný úväzok. Napríklad počet fariem s hovädzím dobytkom sa medzi rokmi 2005 a 2018 znížil o štvrtinu. Počet fariem s dojnícami

dokonca poklesol o viac ako 40%. Najvýraznejší bol pokles chovateľov ošípaných - v danom období sa znížil o 75%.

S tým súvisí aj obava z rastúceho podielu zahraničných produktov na pultoch v nemeckých obchodoch.

Podľa najnovších údajov (2016) je v Nemecku aktuálne 275 tisíc fariem. Štúdia nemeckej banky DZ Bank predpokladá zníženie tohto počtu do roku 2040 na takmer tretinu.

Štrukturálna zmena smerom k väčším poľnohospodárskym podnikom sa zdá byť do budúcnosti nevyhnutná z hľadiska ekonomickej efektívnosti. Otázne je, nakoľko sú hnacím motorom ekonomické faktory a nakoľko regulačné opatrenia. Politika a spoločnosť sa nateraz zdajú ako prispievajúce k tomuto vývoju, aj keď vyjadrenia politických predstaviteľov tvrdia opak.

/Na základe článkov na Agrarheute.com/